ЮЛИАНА НИКОЛОВА, ДИРЕКТОР НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ИНСТИТУТ: БЪЛГАРИЯ ЩЕ Е ПЪРВАТА СТРАНА С ПРЕДПАЗНА КЛАУЗА

Публикуван на: 06-04-2006
Източник: ''Монитор''

Мнозинството в НС и кабинетът трябва да поемат отговорност, ако ни я наложат

От последната реч на комисаря по разширяването Оли Рен става ясно, че България трябва да прави нови промени в конституцията си едва ли не за 25 дни. Възможно ли е да се вместим в такива срокове?

- Е, не точно за 25 дни, но Европарламентът препоръчва до края на годината да се променят текстовете, които будят притеснения и у експертите, и у комисията. Впрочем, всички опасения, които ни бяха казани сега, отдавна бяха изговорени от българските академични и експертни общности. И бяха изпратени до Народното събрание. А сега се оказа, че народните представители са силно изненадани. Само те, никой друг.

- **Проблемът е по каква процедура ще поправяме за пореден път конституцията си?**

- Думата за това имат конституционалистите. Проблемът е, че следва нов кръг от съгласуване между политическите сили и представителите на съдебната власт, за това каква съдебна система искаме да имаме. И не че не може да се случи такова нещо. Но то пак е въпрос на политическа воля. В предварителната оценка на комисаря Рен най-много ме впечатли едно изречение, което, за съжаление, не беше за България. В него се казва: "Румъния за първи път демонстрира, че никой в тази страна не стои над закона." Съвсем не е задължително България да успее да демонстрира подобно нещо единствено чрез промените в основния си закон. Повтарям, че е важно да се усети политическата воля.

- **Откъде идва това усещане за безволие в момента?**

- Ако слушаме политиците, всички са преизпълнени с решимост. Само че аз нямам усещане за екипност в правителството и в парламентарното мнозинство. Само екипът дава силна воля за силно действие. А сега всеки сякаш говори от свое име. Вчера бяхме свидетели на грозни прехвърляния на топката за това кой ще е виновен, ако ни наложат предпазна клауза - дали правосъдният или вътрешният министър. От своя страна, министърът на земеделието казва, че ако ни наложат предпазна клауза по вътрешен пазар, тя ще е не заради земеделското министерство, а заради агенцията по храните, която пък била в правомощията на здравния министър. Такова нещо не помага на никого. Министерският съвет е колегиален орган, решенията се вземат колективно. Отговорността се носи екипно. Но в държавата липсва единомислието и единното говорене. Предпазната клауза няма да бъде наложена на министрите, а на България.

- **Но кой все пак конкретно трябва да признае вина, ако ни наложат предпазна клауза?**

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

- Правителството и управляващото мнозинство в парламента. Така е във всяка парламентарна република.

- **Може ли да се говори за провал, ако влезем в Европа по начина, който се очертава?**

- Не, не бива да говорим за провал. Но е обидно за държавата. Защото досега такава клауза не е налагана на никого. Ние ще сме първият случай. Това ще е изключително лош удар по имиджа на държавата. Но през юни Европейският съвет все пак трябва вземе решение дали България и Румъния ще станат членове на ЕС на 1 януари 2007 г. Възможно е и разделянето на двете страни. Яснота обаче е нужна, защото ЕС трябва да започне да подготвя бюджета си за 2007 г. Разликата от това дали България и Румъния ще са вътре или вън е цели 2 млрд. евро. Ако бъдем приети, предпазните клаузи могат да бъдат задействани и три години след датата на членството ни. Ако комисията прецени, че в определени области сме демонстративно неподготвени да спазваме определени норми и стандарти, може да прибегне до такава мярка. За нас най-доброто, разбира се, би било да влезем на чисто, без ограничения въпреки всички негативни оценки и предупреждения, въпреки това, че в мониторинговите доклади се съдържат т.нар. "червени области". Но и Полша имаше девет "червени области", а влезе без рестрикции. Важно е усилията на правителството, на мнозинството, на администрацията, да бъдат насочени към членството ни от 1 януари 2007-ма. Така че нека мислим как да не ни наложат предпазна клауза, а не какво ще стане, когато ни я наложат.

- **Нямате ли си свои доверени източници, които да ви подшушнат какво точно ще ни се случи?**

- Имаме, разбира се. Ние сме българска неправителствена организация. Ако влезете в нашия портал europe.bg, ще видите, че правим интервюта с евродепутати, с министри. Интересуваме се от сигналите, които при това не са еднократни. Използваме и всичките си връзки със страните-членки, които в крайна сметка решават какво да се случи след предложение на комисията. Знаете ли, дори в рамките на една политическа сила в Европарламента често се чуват различни оценки. Но общата нагласа според мен е, че България ще влезе в ЕС на 1 януари 2007. Обаче също така обща е нагласата, че това ще стане с предпазна клауза. Тя дава възможност комисията да наблюдава реформите и да вземе мерки, ако се отклоняваме от поетите ангажименти. Освен това предпазната клауза по глава "Правосъдие и вътрешен ред", от която зависи борбата с организираната престъпност, с трафика на хора и с корупцията, би успокоила общественото мнение в най-чувствителните страни на ЕС. Комисията има интерес да покаже, че държи нещата под контрол.

- **Сигурно и вие сте чували гласовете, които твърдят, че европейците просто си играят с нас и ни предупреждават толкова шумно, за да тушират недоволството срещу разширяването в някои от страните на ЕС...**

- Разширяването се извършва в определен контекст. В 2004 г. ентусиазмът беше по-силен от страха. Като останахме във формулата 10 плюс 2, ние поехме риска да изпитаме на гърба си умората от разширяването. Налице е и разочарование, че новите страни-членки не са толкова изрядни, колкото се очакваше да бъдат. От друга страна, европейската конституция не дава гаранции, че Европа е такава, каквато я виждат нейните граждани. Тези фактори предполагат по-високата степен на критичност към нас. Но пък очаквал ли е някой, че ще бъде друго? Жалкото е, че малко хора разбраха какво точно се крие в натъжаващата новина от 2001 г., че България ще остане във втората вълна. Сега не трябва да даваме никакви поводи да се подклаждат съмненията

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

към нас, особено в страни като Австрия, в които подкрепата за България е по-ниска. Наскоро гледах по БНТ едно предаване за български деца, просещи по улиците на Виена. Полицията ги събира, връща ги на България съобразно собствените си закони и след известно време същите тези деца са пак по същите виенски улиците. Нали разбирате, че не събуждаме кой знае какво доверие, че ефективно се борим с проблемите си?

- **Каква е тази нова система на мониторинг, която била въведена изключително и само заради нас?**

- Системата с така наречените съвместни проверки по различните сектори се въведе малко преди началото на 2000 г. Ако сега се различава малко, то е в това, че предишните десет подписаха договора си на 25 април 2003, а на 1 май 2004 станаха членове на ЕС. Т.е. имаше време само за един мониторингов доклад. Но от подписването на договора до членството България я делят повече от 2 години и половина. Това налага повече и по-сложни проверки. За съжаление, ние оставихме голяма част от ангажиментите за най-последния момент. Това поражда съмнението, че няма да успеем да се справим.

- **Част от общественото мнение смята, че този тип конкретни препоръки за това колко действащи политици трябва да бъдат съдени, са намеса в работата на българския съд. Вие как мислите?**

- Не съм чувала да бъдат натрапвани конкретни цифри. И съм много сериозен противник на говоренето, че трябва да отчетем напредък под натиска на Европейския съюз. Като граждани ние трябва да сме сигурни, че в държавата трябва да има справедливост и че всеки получава заслуженото, ако е престъпил закона. И че правилата са за всички. Нима имате такава увереност?! Погрешно е схващането, че Европа предрешава съдебни дела и се меси в правораздаването ни. Ако тази теза се поддържа умишлено от медии и публични фигури, значи нищо в България няма да се промени. Никой няма пред вид инсценирането на показни процеси. По-добре е вместо да говорим големи приказки, да ценим повече малките стъпки в правилната посока: спазването на правилата, но от всички. Вчера видях на улицата главния прокурор без охрана. И си помислих, че това е добра стъпка. Него не го е страх. Пожелавам му да продължи така. За да ни убеди и нас, че съдебната система в България работи; че в нея има ефективно правосъдие и че може да бъде част от европейското пространство на сигурност, свобода и справедливост.

- **Вярно ли е, че отлагането е по-малко опасно от предпазната клауза?**

- Чувам такива мнения, но дълбоко не съм съгласна с тях. Защото демотивацията на обществото ни при отлагане ще бъде много по-жестока. Докато предпазната клауза, освен че е удар по имиджа, не ни допуска само до определени сфери като приемането на решенията по граждански и наказателни дела. Но тази част по-малко ще се усети от гражданите. Затова пък ще имаме свободата за движение на хора и на стоки, за предоставяне на услуги. Отлагането ще доведе до това, че за още една година няма да имаме достъп до тези свободи.

- **Чух депутата от БСП Михаил Миков да казва иронично в едно предаване: "Е, нали не смятате, че ако един български съд ви разведе, разводът ви няма да се признае в Европа". Прав ли е?**

- Едно решение на граждански съд, разбира се, ще бъде признато и при предпазна клауза. Но ще ви се наложи да преминете през цялата процедура, която и сега ви се налага да извървите като български гражданин извън ЕС. Ако обаче не ни сложат предпазна клауза един френски съд

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

автоматично ще приеме решение на български съд. Това ще е голямо улеснение.

Copyrights © 2003-2007 Europe.bg